

Susanna
Tamaro

*Yel Dilediği
Yerde Eser*

Roman

CEVIRI: EREN CENDEY

♥ can
cagdas

SUSANNA TAMARO

YEL DİLEDİĞİ
YERDE ESER

Can Çağdaş

Yel Dilediği Yerde Eser, Susanna Tamaro

İtalyanca aslından çeviren: Eren Cendey

Il vento soffia dove vuole

İlk (bu çeviride kaynak alınan) baskı: Solferino, 2023

© 2023, Susanna Tamaro

© 2024, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe hakları Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Temmuz 2024, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 5000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır

Editör: Ela Tomris

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak tasarımı: Aylin Güler / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-6378-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

SUSANNA TAMARO
YEL DİLEDİĞİ
YERDE ESER

ROMAN

İtalyanca aslından çeviren

Eren Cendey

♥can

Susanna Tamaro'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Yüreğinin Götürdüğü Yere Git, 1995

Tek Ses İçin, 1996

Anima Mundi, 1997

Yanıtla Beni, 2001

Aklı Bir Karış Havada, 2002

Rüzgâr Ne Diyor, 2005

Yüreğimin Sesini Dinle, 2006

Luisito / Bir Sevgi Öyküsü, 2009

Sessizlik Bir Erdemdir, 2011

Sonsuza Kadar, 2011

Var Olan Ada, 2012

Her Melek Korkunçtur, 2013

Kökler, Yollar ve Yitik Benler, 2014

Düşünen Bir Yürek, 2016

Bakışınla Aydınlanır Dünya, 2019

Büyük Bir Aşk Hikâyesi, 2021

SUSANNA TAMARO, 1957'de Trieste'de doğdu. Zor bir çocukluk dönemi geçirdi. 1976'da, 18 yaşındayken Friuli'de tanık olduğu deprem ve 25 yaşındayken geçirdiği ölümcül hastalık, Tamaro'da derin izler bıraktı. Yazmaya 27 yaşında başlayan Tamaro'nun edebiyat dünyasında tanındığı ilk eseri, *Tek Ses İçin* adlı öykü kitabı oldu. İlk kez 1994'te yayımlanan *Yüreğinin Götürdüğü Yere Git* adlı romanı, aylarca liste başı oldu, birçok dile çevrildi, yazarı büyük üne kavuşturdu ve 1995'te beyazperdeye uyarlandı. Tamaro, *Aklı Bir Karış Havada* ve *Anima Mundi* adlı romanları ve *Yanıtla Beni, Rüzgâr Ne Diyor* adlı öykü kitaplarının ardından, 2005'te *Her Sözcük Bir Tohumdur* adlı deneme kitabını yayımladı. 2006'da *Yüreğinin Götürdüğü Yere Git*'in devamı niteliğindeki *Yüreğimin Sesini Dinle*, 2011'de *Sonsuza Kadar* çıktı. Onu yine 2011'de *Var Olan Ada* izledi. 2013'te *Her Melek Korkunçtur*, 2014'te *Kökler, Yollar ve Yitik Benler*, 2015'te *Düşünen Bir Yürek*, 2018'de *Bakışınla Aydınlanır Dünya*, 2020'de *Büyük Bir Aşk Hikâyesi* yayımlandı. Yazar, çok sevdiği kedileri ve köpeğiyle birlikte Orvieto yakınlarında bulunan Porano'daki evinde yaşıyor.

EREN CENDEY, İtalyan Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü mezunudur. Susanna Tamaro'nun tüm yapıtlarının yanı sıra Italo Calvino, Cesare Pavese, Valerio Massimo Manfredi, Tiziano Terzani, Alberto Moravia, Dino Buzzati, Elena Ferrante, Marlo Morgan, Daria Bignardi, Margaret Mazzantini, Umberto Eco ve Giancarlo Calligaris gibi yazarların kitaplarını Türkçeye kazandırdı.

“Gerçek mucize, şeylerin olmasıdır. ”

Ludwig Wittgenstein

“Bilgi nedir?

Ölümsüz hayatın anlamı.

Ölümsüz hayat nedir?

Her şeyi Tanrı’da bulmak. Çünkü aşk buluşmayla doğar.”

Ninovalı İshak

“Yel dilediği yerde eser, sesini işitirsin
ama nereden gelip nereye gittiğini bilemezsin;
Ruh’tan doğan herkes böyledir. ”

Yeni Ahit, “Yuhanna”, 3:8

Alisha' ya

Sevgili Alisha,

Bugün 26 Aralık, mutfakta oturuyorum.

Salonumda hatta yanan şöminemin karşısında da oturabilirim ama ateş eşlikçi isteyen bir keyiftir, onu yalnız başına seyrettiğinde tuhaf düşüncelere kapılabilirsin: Odunlar zamanın yuttuğu hayatlarımız gibi yanar, onlardan geriye günün birinde bizim bedenlerimizden geri kalacak olan gibi sadece toz kalır; oysa mutfak hayatın yaşandığı yerdir, ailece öğle ve akşam yemeklerimizi orada yeriz, orada çene çalarız, tartışırız; arada sırada şans eseri kahkahaların patladığı yer de, hep birlikte farklı kararlar aldığımız yer de hep mutfaktır.

Aralık ayının ilk günlerinde, “Noel’de herkes özgür olsun” fikrini ortaya atmamı anımsıyorsun değil mi? Ardından gelen şaşkınlıkla dolu sessizliği de fark etmiş miydin?

“Bu bir şaka mı?” diye sordu Ginevra.

“Hayır, ciddi bir öneri.”

“O zaman klasik deyişleri de değiştirmenin zamanıdır,” demiştin sen gülümseyerek. “*Noel aileyle, Paskalya istediğin kişiyle* yerine bundan böyle *Paskalya aileyle, Noel istediğin kişiyle* deriz.”

Kız kardeşinin vardığı sonuç da “karar verilmiştir” oldu. Hayal kırıklığı ifadesi bir tek minik Elia’nın yüzünde belirdi.

“Nasıl yani? Ağaç kurulmayacak mı, yılbaşı süsleri konmayacak mı? Hediye olmayacak mı?”

Onu rahatlatmam gerekti.

“Merak etme. Her şeyi gerektiği gibi yapacağız; hediyeler ve ağaç olacak, sonra 26 Aralık günü herkes özgür olacak.”

Gitmeyi seçtiğin yer uzak olduğundan Noel’i beklemeden ilk yola çıkan sen oldun; Ginevra kendini Cortina’da evi olan bir arkadaşına davet ettirdi, Elia da tatili en sevdiği arkadaşının ailesiyle birlikte geçireceği için mutlu oldu. Baban İtalyan Alpinistler Kulübü’nden arkadaşlarıyla buz şelalelerine tırmanmayı öğrenmek için özel ders alacağını ilan ettiğinde Ginerva’nın nasıl güldüğünü hatırlıyor musun?

“Baba ama sen ihtiyarsın!”

Elia fal taşı gibi açtığı gözlerle bunu söylerken Davide, “İnsanın bedeni yaşlanabilir ama ruhu asla,” diyerek tatlı bir yanıt vermişti.

“Bu çok tehlikeli baba.”

25 Aralık günü, Noel’i, her zamanki gibi Molise’den getirdikleri hediyeler ve yerel yiyecekler eşliğinde dedeler, nineler, kuzenlerle kutladık. Seni göremedikleri için üzüldüler ve çok selam söylediler.

Noel arifesinin öğleden sonrasında, İsa’nın doğum sahnesini canlandıran süslemeyi hazırlarken Bebek İsa’yı bulamadık. Onu süslemenin öteki kahramanlarıyla birlikte kaldığımdan emindim ama kutudan çıkmadı. Ötekiler tamamdı: çobanlar, koyunlar, göl içindeki ördeler, saman çatıya yerleştirilecek melek; Bebek İsa dışında hepsi tamamdı. O bulunamadıkça Elia huzursuzlanıyordu. “Dükkânlar da kapandı,” deyip duruyordu.

“Kapalı, kapalı! Dükkânların hepsi kapalı! Ne yapacağız şimdi?”

Rahatsız olan Ginevra, “Bunu neden sorun ediyorsun?” dedi ona. “Bir ceviz alalım, üzerine gözler ve ağız çizip beşiğe yatıralım. Zaten önemli olan gelenek, değil mi?” Elia bir türlü kabul etmiyordu.

Bunun üzerine, baban oyun hamuruyla bebeğe benzeyen bir şekil yaparak durumu kurtarmayı düşündü. Ben oyun hamurunun pembe rengi yüzünden Ginevra’nın alaycı bir şekilde, “Bu daha çok domuz yavrusuna benzermedi mi?” diye eleştirmesini beklerken, sadık Felix’imiz divanın altına uzattığı patisinin çevik bir vuruşuyla saman yerine onun tüyleriyle kaplı Bebek İsa’yı ortaya çıkarıverdi; neyse ki kırılmamıştı. Kim bilir belki de geçen ocak ayından beri oradaydı! Bebek bulununca evimiz yeniden huzura kavuştu ve Elia gece yarısı, geleneğe uygun şekilde onu beşiğine yatırdı.

Üst katta bavullar hazırды. Onların önünden geçerken, sanki tren istasyonunda kutlanan bir Noel’deyiz, diye düşünmüştüm: Herkes buradaydı, ama hepsinin aklı ertesi sabah çıkacağı yolculuktaydı. Ginevra şimdiden Cortina’daki Cooperativa mağazasının ışılı lüksünü, Elia küçük çetesiyle oynayacağı oyunları, Davide de nihayet buzlara saplayabileceği kramponlarını düşünüyordu.

Dün akşam baban yatakta, “Evde yalnız kalmak isteğinden emin misin?” diye fısıldadı.

“Cadının lanetine uğramamdan mı korkuyorsun?” diye alay ettim.

“Hayır, başına bir şey gelebilir diye.”

“Ne gelecek başıma. Yalnızca biraz yorgunum.”

Pek ikna olmuş görünmüyordu. “Sahiden kalmamı istemiyor musun?”

“Hayır, dağlara gitmek sana iyi gelecek, hem arkadaşların da sevinecektir.”

“Ya sen?”

“Ben de biraz yalnız başıma olmanın keyfini süreceğim.”

Bu sabah gün doğarken alarmın sesiyle uyandık ve saat on bir olduğunda ev artık bomboştu. Yola çıkmalarının yarattığı kaçınılmaz dağınıklığı topladıktan ve Noel yemeğinden artan birkaç lokmayı yedikten sonra bacaklarımı ısıtacak güzel bir battaniye alıp divana uzandım.

Altı yıldan beri bu tepedeki evde yaşıyoruz ve altı yıldan beri tüm günü ve geceyi tek başıma geçirdiğim hiç olmamıştı. Gençliğimizde, şehirde oturduğumuz zamanlarda, babanız iş için sıkça seyahat ederken ve sizler henüz ufkumuzun ötesindeyken bu olurdu elbette. Ama bir apartmanda yalnız olmakla, seslerin özellikle de alışık olmayanlarda huzursuzluk yarattığı ve sessizliğin sahiden sessizlik olduğu ormanlarla çevrili bir evde yalnız olmak aynı şey değil.

Bologna’lı arkadaşını anımsıyor musun; bir hafta kalmak üzere bize gelmiş ama ilk gecenin sabahında besbelli uydurma bir bahaneyle şehre dönmek istemişti. O fark etmemiş olabilirdi ama ben gerekçesini sezinlemiştim. Sokak lambalarının, ışıklı tabelaların, karşı apartmanların aydınlığının bulunmadığı, yalnızca karanlığın olduğu ve gecenin gerçekten gece olduğu ortamlar bizde atalarımızdan miras bir korku uyandırıyor. Evrimsel tarihimizin karanlığında ayılar, kurtlar, keskin dişli kaplanlar, silahlı başka insanlar karanlığın içinde saklanırlardı ve şimdi ışığın olmadığı durumlarda onların hayaletleri gecelerimizin içinde yeniden beliriyor.

Noel arifesi akşam yemeğinde, kardeşlerin arasında, bu minvalde bir tartışma oldu. Elia benim için endişeleniyordu.

“Sahiden evde yapayalnız mı olacaksın? Korkmayacak mısın?”

Ginevra gülerek ona, “Ne diyorsun sen? Yalnız olmayacak ki!” demişti. “Hayaletler ona arkadaşlık edecekler.”

“Hayaletler mi?” Kardeşin ona hayretle bakıyordu.

“Tabii ya. Eski evler hayaletlerle doludur. Geceleri seni gıdıklayanları fark etmedin mi hiç?”

“Hayır. Hayaletler kimdir?”

“Bizden önce burada yaşamış ve ölmüş olan bütün insanlar.”

“Peki onlar iyi kalpli midir?”

“Belli olmaz.” Ginevra ona bilmiş bir acımasızlıkla bakıyordu. İşte tam o noktada Davide konuyu değiştirmeyi yeğledi. Ama ertesi sabah kahvaltımızı ederken Elia yine konuyu açmak istedi.

“Yanıyorsun,” demişti ablasına, “bu evde hayaletler değil, melekler var.” Ve tezini kanıtlamak için de cebinden beyaz bir tüy çıkardı. “Bunu bu sabah yatağımın ayak ucunda buldum.”

Ablası yine hevesini kaçırarak, “Şapşal mısın sen?” diye çıkmıştı. “O bizim tavuklardan birinin poposunun tüyü.”

“Poposunun tüyü olsa kakalı olurdu, ama bu temiz. Bak: Tam bir melek kanadı,” dedi burnunun ucunda sallayarak. “Sensin onları göremeyen.”

Şimdi pencereden dışarı bakarken günlerin uzamaya başladığını fark ediyorum. On gün önce, bahçenin sonundaki hurma ağacı bu saatte karanlığa gömülmüş olurdu ama artık olgun meyvelerinin turuncusu günbatımında ışıltıyor. Göksel yörüngeler sayesinde döngüler yineleniyor ama şehirlerin yapay karmaşasında yaşadığımız sürece bunun farkında olmamız mümkün olmuyor. Hayatı yirmi dört saatle ölçerek yaşıyoruz; bu nedenle evrenle o derin bağımız kopuyor –ya da kopartılıyor– ve bu bağ konusunu sorgulamadığımız sürece insanın gerçek kökenini anlaması giderek zorlaşıyor.

Hayatta öyle anlar vardır ki insan bir mola vermek, gündelik te-
laşa kapılmadan varoluşunun aşamalarını gözden geçirmek; ha-
yatın hem zor ve karanlık anlarında hem de sevinçlerinde birlik-
te yol aldığı kişilere minnetini ve şükranını sunmak ister. *Yüreğinin
Götürdüğü Yere Git* adlı romanıyla dünyanın dört bir yanın-
da olduğu gibi ülkemizde de büyük okur kitlelerine ulaşan İtal-
yan yazar Susanna Tamaro, yeni romanı *Yel Dilediği Yerde
Eser*'de yine yalın ve sıcak anlatımıyla yüreğimizde gizli kapılar
açarken bizleri gündelik hayattan varoluşumuza doğru bir mola-
ya çıkarıyor. Romanın kahramanı altmışlı yaşlarındaki Chiara,
etrafi sessizlikle çevrili evinde üç mektup yazmaya karar verir:
İlki 20 yaşına gelen güleç evlatlık kızı Alisha; ikincisi sorunlu ve
öz kızı Ginevra; üçüncüsü sevdiği ve güvendiği eşi Davide ile gü-
nün birinde okuyacağını umduğu, ailenin sorunlu bir dönemin-
de doğan küçük oğulları Elia için.

Çağdaş dünya edebiyatının sevilen yazarı Susanna Tamaro, bu
derin ve tutkulu romanıyla kuşaklar arası dinamiklerin karma-
şıklığına, aile bağlarının gücüne ve hayata anlam vermenin öne-
mine ışık tutuyor. Sayfalar arasında gezinirken anlaşıldığınızı,
avunduğunuzu ve iyileştığınızı hissedeceksiniz.

"*Yüreğinin Götürdüğü Yere Git*'ten sonra en
sevdiğim kitabım bu oldu."

Susanna Tamaro

italyanedebiyatı #aile #bağlar #hayat #anlamarayışı

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [t](#) | [X](#) canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-1378-6

9 789750 763786